

Dumme tegnefilmfigurer taler dialekt

I tegne- og animationsfilm snakker helten rigsdansk, mens de lidt kiksede figurer taler jysk. – Problematisk og en effektiv dialektdræber, siger forsker.

30. Mar. 2011 kl. 13:50

Af: [Annegerd Lerche Kristiansen \(mailto:agkr@dr.dk\)](mailto:agkr@dr.dk)

I den animerede film "Biler" hedder helten Lynet McQueen. Han er en rap, rød sportsvogn med en rigsdansk tale. Hans bedste ven hedder Bumle. Han er en gammel, slidt kranbil, rustpletet, med overbid - og ikke alt for kvik. Han taler jysk.

Rollefordelingen i "Biler" er typisk for animations- og tegnefilm. I film som "Bjørnebrødre", "Terkel i Knibe" og mange andre, er det så godt som altid jyske dialekter, der bliver brugt til at lægge stemme til karakterer, som ikke er alt for tjekkede.

Det fortæller dialektforsker fra Københavns Universitet, Pia Quist.

- Jyske dialekter bliver brugt til at fremstille nogle typer, som er naive, og som lige er kommet ind med fire-toget. Det er meget sjældent, at man ser, at en figur, der skal tages alvorligt, taler dialekt, fordi vi har en indgroet norm i den danske kultur om, at dialekter, det er noget, vi gerne må grine af, siger hun til DR Kultur.

"En effektiv dialektdræber"

Ifølge Pia Quist er portrættering af personer med dialekter problematisk.

- Når børn i hele landet eksponeres for dialekter, så er det i tegnefilm, hvor det er meningen, man skal le af det, og så er det klart, at så lærer børnene fra barnsben af, at dialekter, dem behøver vi ikke tage alvorligt. Det er meget problematisk, siger hun.

Pia Quist frygter, at den stereotype fremstilling af folk, der taler dialekter, som antihelte eller kiksede, kan skade dialekterne i Danmark.

- At vi ler af de folk, der har dialekt, er en af de allermest effektive dialektdræbere, vi har. For det er jo klart, at hvis ens sprog er sådan et, der bruges i mediebilledet som noget, der er morsomt, så skynder man sig at aflægge det, hvis man selv gerne vil tages alvorligt, siger hun og fortsætter.

- Der er en del forskning i sprogholdninger, der viser, at unge i hele Danmark - også i dialekttalende områder - ser ned på dialekter, deriblandt deres egne. Og de holdninger kommer et sted fra, og der tror jeg, at medierne og deriblandt tegnefilm spiller en rolle.

- Dialekter signalerer charme

Lars Thiesgaard er dialoginstruktør i tegne- og animationsfilm. Han lever af, at finde de rette stemmer og dialekter til tegnefilm og har bl.a. arbejdet med film som "Up", "Toy Story 3" og "Sådan træner du din drage". I modsætning til Pia Quist mener han ikke, at måden, som dialekter bliver brugt i tegne- og animationsfilm på, er et problem.

- I "Biler" eksempelvis kan man med god ret sige at Lynet McQueen er helten, men jeg kender lige så mange der siger, at Bumle er helten, fordi han går efter de varme venskaber og er nede på jorden. Jeg synes, at dialekter signalerer charme og varme, og nogle, der måske er lidt tættere på, hvad det egentlig handler om. Og det er da en cadeau til dialekterne, siger han.

Lars Thiesgaard kunne dog godt selv tænke sig at gøre brug af flere karakterer med jyske dialekter end de få, der i dag optræder i de fleste film.

- For mig er det positivt at have dialekterne med, og jeg kunne godt tænke mig, at der var lidt flere i spil. Jeg synes også, at man sagtens kan brede dem mere ud, end man måske gør i dag. Nogle gange kan jeg også godt drømme om en tegnefilm, hvor hovedrollen snakkede en dialekt. Det kunne være sjovt og interessant. Eller hvor alle snakkede sønderjysk for eksempel, siger han.